

Een Whitley aan de Kleiweg

In het archief van de gemeente Noordoostpolder werd door Historisch Marknesse in Woord en Beeld een document gevonden waaruit bleek dat aan de Kleiweg een vliegtuigwrak heeft gelegen. Ook had dhr. C. Buitenhuis er in de winter van 1941/1942 een foto van gemaakt.

"Op een kavel aan de Kleiweg heeft in 1941 ook nog een 2 motorig gevechtsvliegtuig gelegen, die heeft een noodlanding gemaakt. Op de achtergrond de baggermolen die het kanaal Marknesse-Emmeloord op diepte aan het maken is ter hoogte van de Luttelgeesterweg". [foto dhr. C. Buitenhuis - via Woord en Beeld]

Op de site van de provincie Flevoland zijn historische luchtfoto's beschikbaar. In 1947 is het wrak daarop nog terug te vinden.

Tijdens veldonderzoek op kavel O-67 aan de Kleiweg werden zeer kleine fragmenten aangetroffen. Het was inderdaad een Armstrong Whitworth Whitley, alle patronen waren voor 1940 geproduceerd. Helaas geen serienummer van het vliegtuig.

Het SGLO-verliesregister met alle in de Tweede Wereldoorlog in Nederland gecrashte vliegtuigen, gaf twee Whitleys aan. Eén nabij Urk in het IJsselmeer en een tweede in de toekomstige Noordoostpolder (NOP). De crash bij Urk viel al snel af omdat dit vliegtuig ergens anders was neergekomen. De vermelding dat de Whitley Mk.V - P4968 (SGLO T0785) in de nacht van 19 op 20 augustus 1940 in de NOP in wording zou zijn neergestort was gebaseerd op het boek *'En nooit was het stil... Kroniek van een luchtoorlog'* van dhr. G. Zwanenburg. Hij was in de jaren zeventig bergingsofficier bij de Luchtmacht en onder zijn leiding zijn veel vliegtuigwrakken geborgen. Daaruit bleek dat een Whitley al vroeg in de oorlog een noodlanding op het water had gemaakt. De 5-koppige bemanning had het overleefd.

Contact opgenomen met het "History Team" van No. 51 RAF Squadron en met het Britse Ministerie van Defensie (MOD). Met familie van drie van de bemanningsleden werd contact gelegd, uit hun verhalen bleek dat e.e.a. nabij Hoorn had plaatsgevonden. De vliegeniers waren opgepikt door een visserboot en naar Den Helder gebracht. In een hotel zijn ze uiteindelijk door de Duitsers opgepakt. Ook de MOD gaf aan dat de Whitley vlak voor de 'ditch' aan de westkant was uitgepeild. Kortom de verhalen van de familie komen niet overeen met de Nederlandse documentatie.

Zolang het serienummer van het wrak aan de Kleiweg niet onomstotelijk is vastgesteld, is vermelding van hun namen op het monument in Marknesse nog niet mogelijk.

Aldus Historisch Marknesse in Woord en Beeld in 2014. [SGLO = Studiegroep Luchtoorlog 1939 – 1945]

HET BEWIJS

Historisch Marknesse in Woord en Beeld kreeg op 2 december 2018 een vervroegd Sinterklaascadeau van full-time WO2-onderzoeker Teunis Schuurman (PATS). In februari 2016 overhandigde hij ook al een artikel uit het Nieuws- en Advertentieblad voor Zwartsluis en Omstreken van februari 1975. Het was een eerste aanwijzing richting de juiste bemanning. Nu onthulde hij de plaats waar de bemanning was opgepakt.

Boordschutter Kelham schreef begin 1975 en daarvoor naar verschillende instanties in Nederland om achter de crashlocatie van zijn Whitley Mk.V - P4968 te komen, om eventueel resten te bergen voor het RAF-Museum in London. In Noord-Holland (Volendam) kreeg hij geen respons, dan maar een brief naar het postkantoor in Vollenhove. Kennelijk had hij nog ietsjes onthouden van de plaatsnaam waar ze waren opgepakt. Vol.....? Of Kelham ooit een passend antwoord heeft gekregen is mij niet bekend. Nog in datzelfde jaar overleed hij al op 54 jarige leeftijd. Niet verwonderlijk gezien de ontberingen na bijna vijf jaar krijgsgevangenschap. Zijn vier metgezellen op 19 augustus 1940 verging het niet veel beter. Zij betaalden jaren te vroeg hun prijs voor de vrede.

De Engelse bommenwerper was boven Leipzig geraakt door luchtafweer (FLAK), hierdoor verloor ze brandstof en was genoodzaakt op de terugweg een "duikje" in het IJsselmeer te maken. Na zes uur werden ze door een Nederlandse vissersboot opgepikt en aan wal gebracht. Tijdens de oorlog schreven de bemanningsleden stevast Zuider Zee in hun verslagen en naoorlogse rapporten. Pilot Peter Brodie (23), Copiloot Theo Johnson (21), Waarnemer Ron Entwistle (20) en Boordschutter Walter Kelham (19) waren daarin ook nu eensluidend.

Radiotelegrafist George Peter White (24) gaf echter met zijn M.I.9. vragenlijst (3 mei 1945) het laatste zetje in dit onderzoek. Opgepakt te **Fuldhaven**, Holland. Een mooie 'Engelse' interpretatie van Vollenhove.

10 December 2018 - Teunis Schuurman (PATS)

PART I. M.I.9/Gen/ MIS-X 62

GENERAL QUESTIONNAIRE FOR BRITISH/AMERICAN EX-PRISONERS OF WAR.

1. No. 746787 RANK W/O SURNAME WHITE
CHRISTIAN NAMES GEORGE PETER

8. PLACE AND DATE OF ORIGINAL CAPTURE Fuldhaven Holland 19th August 40

9. WERE YOU WOUNDED WHEN CAPTURED? No

10. MAIN CAMPS OR HOSPITALS IN WHICH IMPRISONED.

Camp No.	Location	From	Till
STALAG LUFT I	BARTH	8. 9. 40	4. 42
STALAG LUFT III	SAGAN	6. 42	1. 1. 45
STALAG LUFT III	TARMSTEDT	4. 2. 45	10. 4. 45

Date 30th MAY 1945 Signature G. P. White

WHITE - 1945

KELHAM - 1975